

ADATOK AZ ALFÖLDI SZIKES VIZEK HETEROPTERA FAUNÁJÁHOZ

Írta: HORVÁTH ILONA

A szikes területek Magyarország területének egy jelentős hányadát (988 910 kat. hold) adják [14]. Érthető, hogy ezen nagy terület megismeréséhez, hasznosításához, javításához fontos tudományos és népgazdasági érdekek fűződnek. Ennek megvalósítása feltétlenül igényli a talaj fizikai és kémiai összetételének a vizsgálata mellett a szikes területek jelentős részét borító szikes vizek, szikes tavak növény- és állatvilágának a megismerését is.

Az alföldi szikes vizek állatvilágának a megismeréséhez kíván hozzájárulni tanszékünk és ezért az ilyen irányú gyűjtő- és feldolgozó munka régebbi idők óta (1952) szerepel a tudományos tervtémák között.

Magam részéről az alföldi szikes vizekben élő Heteroptera fauna feldolgozását és tanulmányozását vállaltam.

A feldolgozott *Heteroptera* anyag gyűjtése plankton-, merítő- és iszaphálóval történt a következő helyeken és időpontokban:

- Kunfehértó, Fehértó (a): 1962. V. 30., 1963. VII. 5., 1964. X. 15.
Kardoskút, Fehértó (b): 1963. V. 24., 1963. V. 25., 1964. V. 27.
Pusztaszer, Dongértó (c): 1965. V. 5., 1965. VII. 27., 1965. IX. 6., 1967. III. 10., 1967. V. 11., 1967. VII. 4.
Balástya, Őszeszek (d): 1965. IX. 6., 1965. XII. 1., 1966. VI. 13., 1966. IX. 19., 1967. III. 10., 1967. V. 11.
Kakasszek (e): 1966. IV. 22., 1966. VI. 14., 1967. V. 12.
Bugac, Rodliszékto (f): 1969. VI. 19.
Bugac, Bogárho (g): 1968. VII. 11., 1969. VI. 19., 1969. IX. 23.
Mórahalm, Madarásztó (h): 1967. IV. 13.
Kistelek, Nagyszékto (i): 1969. X. 28.

A felsorolt gyűjtőterületek földrajzi, hidrografikai jellemzése más szerzők által már részletesen megtörtént [1, 2, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19].

A feldolgozott anyagban a következő *Heteroptera* fajok voltak:

NOTONECTIDAE

Notonecta viridis DELG.

- a: 1963. VII. 5.
c: 1965. V. 5.
d: 1965. IX. 6., 1965. XII. 1., 1966. IX. 19.
e: 1966. IV. 22., 1966. VI. 14., 1967. V. 12.
g: 1968. VII. 11., 1969. VI. 19.

Notonecta glauca L.

- c: 1965. V. 5.
d: 1966. VI. 13., 1967. III. 10.

PLEIDAE

Plea Leachi MC. GREG. KIRK.

- c: 1965. VII. 27.
e: 1966. IV. 22., 1966. VI. 14.
h: 1967. IV. 13.

CORIXIDAE

Callicorixa concinna FIEB.

- e: 1966. VI. 14., 1967. V. 12.
- f: 1969. VI. 19.
- g: 1969. VI. 19.
- i: 1969. X. 28.

Corixa affinis LEACH.

- a: 1964. X. 15.
- c: 1967. III. 10.
- d: 1965. XII. 1.
- e: 1966. IV. 22.
- f: 1969. VI. 19.
- i: 1969. X. 28.

Corixa punctata ILLIG.

- c: 1965. VII. 27.
- d: 1966. IX. 19.
- e: 1966. VI. 14.
- i: 1969. X. 28.

Hesperocorixa Linnéi FIEB.

- e: 1966. IV. 22.

Sigara Falleni FIEB.

- c: 1965. VII. 27.
- h: 1967. IV. 13.

Sigara lateralis LEACH.

- e: 1966. IV. 22., 1966. VI. 14.
- h: 1967. IV. 13.
- i: 1969. X. 28.

Sigara striata L.

- e: 1967. V. 12.
- g: 1969. VI. 19., 1969. IX. 23.

NEPIDAE

Nepa cinerea L.

- a: 1962. V. 30.

Ranatra linearis L.

- e: 1967. V. 12.
- h: 1967. IV. 13.

NAUCORIDAE

Naucoris cimicoides L.

- a: 1963. VII. 5., 1964. X. 15.
- b: 1963. V. 24., 1963. V. 25.
- c: 1965. IX. 6., 1967. V. 11., 1967. VII. 4.
- d: 1965. IX. 6., 1965. XII. 1., 1966. VI. 13., 1966. IX. 19., 1967. V. 11.
- e: 1966. IV. 22., 1966. VI. 14., 1967. V. 12.
- g: 1968. VII. 11.
- h: 1967. IV. 13.

GERRIDAE

Gerris lacustris L.

- b: 1963. V. 25., 1964. V. 27.
- e: 1965. IX. 6.

Gerris thoracicus SCHUMM.

- b: 1963. V. 25., 1964. V. 27.
- f: 1969. VI. 19.

Gerris argentatus SCHUMM.

- b: 1963. V. 24.

Az alföldi szikes vizekben élő *Heteroptera* fajokkal kapcsolatosan a következő megállapítások tehetők:

A *Heteroptera* fajok a szikes vízhez, mint élőhelyhez alkalmazkodtak. A feldolgozott anyagban a legnagyobb fajszaámot (12) a nekton tagjai adják (*Notonectidae*-, *Pleidae*-, *Corixidae*-, *Naucoridae*-család fjai). A pleustonra jellemző fajok közül a *Gerridae* család fjai (3) fordultak elő. A benthos lakói közül a *Nepidae* család két faja volt a tanulmányozott alföldi szikes tavakban.

A vizsgált területeken legáltalánosabban előforduló *Heteroptera* faj a *Naucoris cimicoides*, amely sok gyűjtőterületen (a, b, c, d, e, g) és minden időpontban volt. Ugyancsak nagy faj- és egyedszám jellemző a vizsgált tavakban a *Corixidae* családra. Minden gyűjtőterületen élnek, de a fajok előfordulása különböző. Sok szikes tóban a következő fajok voltak: *Corixa affinis* (a, c, d, e, f, i), *Corixa punctata* (c, d, e, i), *Callicorixa concinna* (e, f, g, i), *Cymatia Rogenhoferi* (f, g, i). Viszonylag kevés helyen fordultak elő a következő fajok: *Sigara Falleni* (c, h), *Sigara lateralis* (e, i), *Sigara striata* (e, g), *Hesperocorixa Linnéi* (e).

Ugyancsak nagy egyedszámban és sok szikes tóban élnek a *Notonectidae* család fjai, különösen a *Notonecta viridis* (a, c, d, e, f).

A *Gerridae* család fjai három alföldi szikes tóban fordultak elő (b, c, f).

A legkevesebb egyedszámban fordultak elő a *Nepidae* család fjai (a, e, h).

A *Heteroptera* fajok nemcsak az általunk vizsgált alföldi szikes tavakban élnek, hanem más földrajzi területen levő szikes tavakban [3, 4, 8], sőt nem szikes vizekben is [9, 10, 11, 16, 20].

Az alföldi szikes vizek *Heteroptera* faunája gazdag és változatos. Az egyes szerzők által közölt adatok inkább alkalmi gyűjtések eredményeiből valók. Érdemes ezt a különleges élethelyen élő *Heteroptera* faunát rendszeres gyűjtéssel és megfigyeléssel tovább tanulmányozni és vizsgálni azt, hogy hogyan viszonyulnak az életközösségben élő más fajokhoz.

IRODALOM

- [1] A. NAGY M.—KORPÁS E.: A hazai szikesek talajföldrajzi vázlata. Földrajzi Értesítő, 2, 161—184, 1956.
- [2] ARANY S.: A szikes talaj és javítása. Budapest, 1956.
- [3] CZÓGLER K.: A Palics tó *Hemiptera* faunája. Baross Gábor Gyakorló Gimnázium XCI. tanévi Évkönyve, Szeged, 1942.
- [4] CSONGOR GY.: Szeged és környező területek vízi *Hemiptera* fajainak ökológiája és elterjedése. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged, 121—145, 1956.
- [5] DONÁSZY E.: Az alföldi szikes tavak limnológiai kutatása. Hidrológiai Közöny, 36, 2, 1956.
- [6] FERENCZ M.: Beiträge zur zoobenthos des Weissen-Teiches („Fehértó”) bei Kardoskút. Acta Biologica, XI, 3—4, 266—269, 1965.
- [7] FERENCZ M.: Beiträge zur Zoobenthos-untersuchung des Kunfehértó. Acta Biologica, XIII, 1—2, 63—70, 1967.
- [8] HORVÁTH G.: Konyhasós és szikes területeink rovarfaunája. Állattani Közlemények, 2, 206—211, 1903.
- [9] HORVÁTH G.: A Fertő tónak és közvetlen környékének *Hemiptera* faunája. Ann. Mus. Nat. Hung., 20, 182—199, 1923.
- [10] LÖRINCZ A.: Adalék Magyarország *Hemiptera* faunájához. I. Rovartani Lapok, XIII, 167—170, 1906.
- [11] LÖRINCZ A.: Adalék Magyarország *Hemiptera* faunájához. II. Rovartani Lapok, XIII, 189—192, 1906.
- [12] MEGYERI J.: Faunisztikai és ökológiai megfigyelések a szegedi Nagyszéksóstávon. Annales Biologicae Universitatis Szegediensis, 1, 327—335, 1950.
- [13] MEGYERI J.: Hidrobiológiai vizsgálatok a bugaci szikes tavakon. Szegedi Pedagógiai Főiskola Évkönyve, 83—101, 1958.
- [14] MEGYERI J.: Az alföldi szikes vizek összehasonlító hidrobiológiai vizsgálata. Szegedi Pedagógiai Főiskola Évkönyve, 91—170, 1959.

- [15] MEGYERI J.: Vergleichende hydrofaunistische untersuchungen an zwei Natrongewässern. *Acta Biologica*, IX, 1—4, 208—218, 1963.
- [16] MUHY J.: Lárvavizsgálatok rizsföldeken. Szegedi Pedagógiai Főiskola Évkönyve, 135—142, 1961.
- [17] SAJÓ E.—TRUMMER Á.: A magyar szikesek. Budapest, 1934.
- [18] SMAROGLAY F.: Bugac szikes tavai. Budapest, 1939.
- [19] STRAUB J.: A magyarországi szikes tóvizek kémiai összetétele és hasznosítása. *Debreceni Szemle*, 10, 1936.
- [20] VELLAY I.: Adatok Szeged faunájához. IV. *Hemiptera*. *Rovartani Lapok*, VI, 1899.

ДАННЫЕ К ФАУНЕ HETEROPTERA АЛЬФЕЛЬДСКИХ СОЛОНЧАТЫХ ВОД

И. Хорсам

Автор в работе представляет Heteroptera фауну, находящуюся в альфёльдских солончатых водах на основе сбора с 1962—1970 гг. Он определяет, что виды *Heteroptera* приспособляются к солончатым водам, как к месту проживания. В самом большом индивидуальном количестве находится в альфёльдских солончатых водах *Naucoris cimicoides*, *Corixa affinis*, *Corixa punctata*, *Callicorixa concinna*, *Cymatia Rogenhoferi*.

BEITRÄGE ZUR HETEROPTEREN—FAUNA DER NATRONGEWÄSSER DER UNGARISCHEN TIEFEBENE

Von

I. Horváth

Verfasserin schildert aufgrund ihrer Sammlungen von 1962—1970 die in den Natrongewässern der ungarischen Tiefebene (Alföld) lebende *Heteropteren*-Fauna und stellt fest, dass die Heteropterenarten sich an die Natrongewässer als Lebensraum angepasst haben. Die in der grössten Individuenzahl vorkommenden Arten waren: *Naucoris cimicoides*, *Corixa affinis*, *Corixa punctata*, *Callicorixa concinna* und *Cymatia Rogenhoferi*.